

4. Соціальне самопочуття молоді. *Социология молодежи: учебник* / Под. ред. Р.В. Ленькова. Москва: Юрайт, 2015. 416 с. URL: https://stud.com.ua/24377/sotsiologiya/sotsiologiya_molodi

5. Навчальна діяльність як вид діяльності. *Савенков А.И. Педагогическая психология: базовый курс*. Москва: Юрайт, 2014. 672 с. URL: https://stud.com.ua/88936/pedagogika/navchalna_diyalnist_diyalnosti

Батрак Д. А.

студентка III курсу факультету управління персоналом,
соціології та психології

*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. В.П. Гетьмана», Україна*

СПІЛЬНЕ ТА РІЗНЕ: УКРАЇНА ТА ПОЛЬЩА

Україна та Польща – дві країни які із давніх давен були та залишаються сусідами на географічній карті світу. Незважаючи на близьке розташування між ними завжди розпалювались проблеми різного характеру: релігійні, політичні, територіальної цілісності. Якщо звернути увагу на сьогоdnішній контекст: питання робочої міграції. Зважаючи на всі ці аспекти Україна та Польща має низку спільностей та відмінностей. Розглянемо актуальність запропонованої теми у декількох аспектах

По-перше, в період нестабільної політичної ситуації в Україні слід велику увагу приділяти саме сусіднім країнам: знати історію для того аби розуміти, які відносини існували між ними з формування територій для уникнення майбутніх конфліктів. По-друге, чи взагалі несе Польща вплив на українську культуру чи культуру окремих західних регіонів України. Та останнє – це найактуальніше, що має величезний вплив на формування економіки України та є її наслідком – це робоча міграція, адже все частіше у ЗМІ зустрічаються заголовки на кшталт «польська економіка повністю тримається за рахунок українців».

Отже, логічно буде розпочати з історії цих двох країн, а саме одного з періоду, а саме з періоду 17 століття – Національно-визвольна війна або Хмельниччина (за правління Богдана Хмельницького). Тут причинами слугували політичні, релігійні та соціальні проблеми. По-перше, напередодні національно-визвольної війни в Україні не було своєї держави. Більша частина українських земель входила до складу Речі Посполитої, феодальне право якої відрізнялося особливою жорстокістю, а державні закони обмежувалися всевладдям магнатів і місцевої адміністрації. В українського народу фактично не було перспектив на повноцінний політичний розвиток за умови подальшого перебування у складі Речі Посполитої. По-друге, обмеження для українців у правах при обійманні

урядових посад і роботі в органах самоврядування міст; нерівність у правовому та політичному становищі української православної шляхти, обмеження її інтересів. Католицьке духовенство презирливо ставилися до української мови та культури; після Берестейської церковної унії 1596 р. польська шляхта цілеспрямовано запроваджувала серед українського населення католицизм, забороняла вживати українську мову в установах та навчальних закладах. Стрімко зростав наступ католицизму й уніатства на права та свободи Української православної церкви: здійснювалася конфіскація її церковного майна і земель; впроваджувався обов'язковий податок для населення на утримання католицької й уніатської церков. По-третє, знищення природних багатств на українських землях (наприклад, спалення лісів заради виробництва і продажу на європейських ринках поташу); зростання панщини (5-6 днів на тиждень), натуральної та грошової ренти; збільшення податків і відпрацювання селян на користь держави; посилення особистої залежності селянина від польської шляхти та магнатів; розгул магнатсько-шляхетської сваволі, посилення експлуатації з боку орендарів, які намагалися під час оренди землі отримати максимальний прибуток; більшість міст на території українських земель перебували в приватній власності, розвитку ремесла і торгівлі перешкоджав весь суспільно-політичний устрій Речі Посполитої з її анархією і свавіллям, системою оренди і застав, знаходженням військ на утриманні міщан, митною системою; українці були позбавлені права працювати в цехах, а заняття ремеслом поза цехами суворо переслідувалося. [1]. Взагалі за загальними підрахунками в період Хмельниччини загинуло 300 тисяч українців та декілька сотень тисяч поляків. Таким чином, кривава, жорстока боротьба між українцями та поляками, яка розпочалася 1648 р., призвела лише до взаємного знекровлення та знесилення.

Проте, незважаючи на такий розпал українсько-польського конфлікту, з часом відносини починали налагоджуватись та з розвитком історії починалось з'являтися все більше і більше спільних рис, а саме в загальних настроях українців та поляків. Так 25 березня 1920 р. на політичному банкеті з нагоди польсько- українських переговорів один із найвидатніших польських лідерів Ігнаци Дашинський заявив: «В історії ми читаємо, що не раз і не два лилася зовсім непотрібна польська та українська кров у боротьбі між собою, боротьба знесила обидва народи і довела до втрати самостійності і Україною, і Польщею перед ворогами сильнішими, які тільки й чекали нашого знесилення, щоб накинути на нас і на вас ярмо неволі, тяжкі кайдани гніту. Але зараз Польща стає на шлях нового порозуміння з Україною, і тут я урочисто заявляю, що, на мою думку, не може бути вільної Польщі без вільної України і вільної України без вільної Польщі» [1]. Першою державою, яка вже другого дня після проведення 1 грудня 1991 р. референдуму на підтримку Акту

проголошення незалежності України та проведення перших в історії України всенародних виборів Президента визнала незалежність України, була Республіка Польща. У травні 1992 р. між Україною і Польщею було підписано Договір про добросусідство, дружні відносини та співпрацю. Нарешті, на офіційному рівні, у спільній декларації Президента України і Президента Республіки Польща у червні 1996 р., було засвідчено те, про що ще на початку століття казав І. Дашинський. Ці дружні відносини ми маємо й по сьогоднішній день.

Проте, здавалось би відсутність конфліктів була однією з рушійних сил сьогоднішньої проблеми робочої міграції. Тут ми теж маємо дещо спільне, адже всім відомо, що польське населення частково іммігрувало до європейських країн, та що український народ все частіше виїжджає на заробітки до Республіки Польщі.

Згідно з дослідженням трудової міграції поляків, підготовленого агенцією праці WorkService, у 2017 році Велика Британія була найпопулярнішим напрямком трудової міграції поляків. Тоді 19% поляків, які планували виїхати з Польщі на заробітки, декларували, що поїдуть саме на Британські острови. Цьогорічне опитування показало, що пріоритети змінилися. Сьогодні лише 5,7% поляків хочуть поїхати на заробітки до Великої Британії. Причиною є Brexit, а також падіння курсу британського фунта. Як зазначають польські експерти, це не дуже добрий сигнал для британської економіки, яка через певний час може відчувати нестачу робочої сили.

Зараз найпопулярнішим напрямком для трудової міграції поляків стала Німеччина, куди декларують готовність поїхати 31,5% поляків, котрі планують трудову міграцію за кордон. Це викликано як географічною близькістю, так і сприятливою ситуацією на німецькому ринку праці. Мінімальна зарплата в Німеччині майже утричі вища, ніж у Польщі. Крім Німеччини іншим популярним напрямком трудової міграції поляків стали Нідерланди (15%), туди поляки хочуть їхати на сезонні роботи. [2]

Поглянути на міграцію не лише з точки зору цифр закликала експерт з Центру східних досліджень ім. Марка Карпія (Польща) Марта Ярошевич, яка разом зі співробітницею Національного інституту стратегічних досліджень Оленою Малиновською (Україна) підготували дослідження на цю тему.

Польська дослідниця запропонувала розглядати два типи міграції українців: циркуляторну – мешканців переважно із Західної України, де такі мігранти не ставлять за мету залишитися у Польщі, та постійну. Й до речі, остання – має менші масштаби, що підтверджується статистикою. Згідно з даними Євростату, кількість громадян України, які мали чинний дозвіл на проживання у Польщі, враховуючи довготривалі візи, становила у кінці 2016 року 409 тис осіб. Згідно зі статистикою Управління у справах іноземців у

Польщі, на початку лютого 2018 року дозволи на проживання мали 145 тис українських громадян.

«Так звана переселенська міграція зростає значно повільніше, - зазначила Марта Ярошевич. –Краще масштаби трудової міграції відображає кількість заяв польських роботодавців, котрі дають право на тимчасову роботу в країні, і які отримали назву «освідчення». У 2017 році зареєстрували 1,71 млн таких документів. Відзначу, динаміка зростання їх кількості була меншою, ніж у 2015-2016 роках. Загалом вважаю, що найбільш підходящим терміном для нинішнього явища є англійський термін «mixed migration flows» (у перекладі змішані міграційні потоки). Звичайно, це є й економічна міграція, яка значною мірою пов'язана з погіршенням безпекової ситуації в Україні у зв'язку з початком воєнного конфлікту й погіршенням економічної ситуації. До 2013 року у країну надходив постійний потік українських мігрантів, який навіть показував динаміку до падіння. Тож у Польщі ніхто не очікував різкого його збільшення. Наш ринок праці справляється з такою кількістю, але його можливості абсорбувати таку кількість мігрантів – обмежені»

Українсько-польське дослідження показало, що змінилися й параметри міграції українців до Польщі. Якщо раніше працівники приїжджали з Західної України, то зараз помітно зросла кількість мігрантів із центральних та східних регіонів нашої держави. Згідно з дослідженням Національного банку Польщі, серед українських мігрантів, які вперше прибули до Польщі у 2014-2015 роках, 28,4% - були із Сходу України. При цьому до 2014 року частка вихідців з цього регіону складала лише 6,3%. Частка людей з регіонів, які безпосередньо постраждали внаслідок війни на Донбасі, зросла до 11,7%. Серед мігрантів зі Східної України переважають чоловіки й вони в середньому мають молодший вік, ніж їхні співвітчизники з інших регіонів.

На думку Марти Ярошевич, приїзд українців має й позитивні наслідки для її Польщі, з якої виїжджають громадяни та у якій падає народжуваність. Загалом польські експерти, політики та підприємці вважають важливим присутність українців на ринку праці країни. Зокрема, українські трудівники потрібні у таких секторах економіки, як будівництво, сільське господарство, сфера послуг, де бракує робочих рук. У той же час, відсутні будь-які оцінки потреби польського ринку праці у трудових мігрантах. Також існують питання, чи саме через працевлаштування українців роботодавці не поспішають підвищувати рівень зарплат.

На проблеми, які така міграція створює для України, звернула увагу Олена Малиновська. Вона, зокрема, відзначила, що за освітнім рівнем наші мігранти у Польщі – досить освічені.

«За даними нашого Держстату, у 2017 році серед них 16.4% були з вищою освітою, 16.7% - з базовою та неповною вищою, - зазначила Олена Малиновська. – При цьому 51.7% наших мігрантів виконували найпростіші роботи, які не потребують кваліфікації, 2,4% – займали посади професіоналів, фахівців, технічних службовців. Тобто маємо не "відтік мізків", а їх втрату» [3]

Україна та Польща має декілька спільних за характером періодів в історії: коли наші нації намагались викоринити один одного, далі ми були людським ресурсом у війнах. Історично наші країни знаходяться одна біля одної тому в принципі поділ території або намагання нав'язати власний стиль життя є нормальним процесом, що був притаманний тому часу. Але сьогодні, в період глобалізації та динамічного розвитку суспільств – це є свого роду диким. Адже нам ще в школі навчають толерантності, тоді чому ми не можемо запроектувати це на міждержавний вимір?! Сьогодні країни не просто повинні, а мусять поважати суверенітет окремої держави та її устрій та намагатись розвивати власну.

Спільною демографічною проблемою України та Польщі є трудова міграція. Цю проблему потрібно вирішувати покращенням життя українців(та поляків відповідно) на державному рівні. Адже частина німецької економіки тримається за рахунок поляків, польської- українців, а наша економіка стоїть в так званому “простої” Це питання є актуальним вже протягом як мінімум 5 років, так з одного боку таким чином гроші з’являються і в нашій країні, адже найчастіше люди їдуть туди на заробітки та потім витрачають або пересилають кошти саме в Україну, таким чином існує постійні трансферні шляхи. Але це ніяк не відображається на розвитку української економіки, адже відбувається саме «відтік мізків» та спричиняється певне безробіття.

На останок, відмінною рисою наших держав – є релігія. Проте знову ж таки повторюсь, що в період сучасної трансформації тут повинна бути присутня толерантність і навіть якщо Західна Україна має інше віросповідання, ми повинні створити всі умови для їхнього комфорту, адже релігія за собою несе культуру та історію (тут і книжки, і будівлі) – що є головними атрибутами ідентифікації власної національності та державності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Україна і Польща. Випробовування історією [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <https://zbruc.eu/node/77157>.
2. Поляки змінюють напрямки трудової міграції [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2460368-polaki-zminuut-napramki-trudovoi-migracii.html>.
3. Трудова міграція: виклики та наслідки для України та Польщі [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://kvpu.org.ua/uk/news/5/2797>.